

Uitgifte

Repertoriumnummer 2024 /
Datum van uitspraak 7 oktober 2024
Rolnummer 2023/AB/620
Beslissing waartegen beroep 22/1314/A Nl. arbeidsrechtbank Brussel 6 juli 2023

Uitgereikt aan

op
€
JGR

Arbeidshof te Brussel

vijfde kamer

arrest

ARBEIDSONGEVAL, BEROEPSZIEKTEN - arbeidsongeval
tegensprekelijk arrest
heropening van de debatten

AXA BELGIUM NV, ON 0404.483.367, met zetel te 1000 BRUSSEL, Troonplein 1,
appellante,
vertegenwoordigd door mr. S. P., advocaat te 1000 BRUSSEL,

tegen

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP (hierna "**het VAPH**"), ON
0887.164.275, met zetel te 1030 BRUSSEL, Koning Albert II laan 37,
geïntimeerde,
vertegenwoordigd door mr. R. B., advocaat te 3930 HAMONT-ACHEL,

****

I. De feiten

De heer O. was op 11 september 2009, terwijl hij op weg was naar zijn werk bij IKO Sales International nv, het slachtoffer van een zeer zwaar verkeersongeval met een motor. Ten gevolge van dit ongeval liep hij de volgende letsels op:

“Fractuurluxatie C6 met complete dwarslaesie ASIA A motorisch niveau C6 en sensibel niveau C7.

Femurfractuur rechts.

Distale radiusfractuur links met scapholunaire dissociatie.

Onverplaatste instabiele fractuur D3.

Beperkte longcontusie.

Kleine cerebrale bloedingshaard.

Ligamentaire letsels linker knie.” (zie consolidatieverslag)

In het consolidatieverslag dat op 12 december 2015 door de raadsgeneesheer van Axa Belgium, Dr. K. B., werd opgesteld, worden de “klinische restletsels” als volgt beschreven:

“c. Klinische restletsels:

Betrokkene bevindt zich in de rolstoel.

Er is een spastische verlamming van de onderste ledematen.

Hij is linkshandig.

In de bovenste ledematen is er een belangrijke parese van de triceps beiderzijds waardoor hij de voorarm niet kan ophouden wanneer hij de armen in de hoogte steekt.

Kracht in de schouderspieren en de elleboogflexoren is normaal.

In de vingers is er een sterk beperkte flexiekracht en een sterk verminderde kracht voor het spreiden van de vingers vooral rechts.

De vingers vertonen een duidelijke bewegingsbeperking bilateraal.

Betrokkene beweegt zijn vingers in feite door met de pols te bewegen bilateraal. Hierdoor is er een sterk beperkte handfunctie waardoor betrokkene slechts een dikke pen kan houden tussen duim en wijsvinger zonder kracht, vooral rechts.

In de schouders gaat de abductie rechts tot 150°, links tot 130°.

Zelfstandige transfers kan betrokkene niet uitvoeren.

De linker pols vertoont een matige bewegingsbeperking multidirectioneel.

In de onderste ledematen is er een schuifladeteken in beide knieën en links bedraagt de flexie 120° tegen 130° rechts.

Extensie in de knieën is normaal.

Het linker bovenbeen is 4 cm verkort.

Ter hoogte van de rechter zitknobbel is er een chronische decubituswonde, bedekt met verband.”

Er werd vervolgens door Axa Belgium en de heer O. een overeenkomst-vergoeding gesloten (ondertekend door Axa Belgium op 10 december 2015 en door de heer O. op 14 december 2015) waarin de gevolgen van het arbeidsongeval als volgt geregeld werden:

- *“2. Ingevolge de opgelopen letsels was de getroffene: Tijdelijk volledig arbeidsongeschikt van 11/09/2009 tot 06/01/2011.”*
- *“4. De arbeidsongeschiktheid is blijvend geworden sedert 07/01/2011.”*
- *“5. De graad van die blijvende arbeidsongeschiktheid wordt vastgesteld op 90,00%. De toestand van de getroffene vergt volstrekt de geregelde hulp van een ander persoon.”* In de samenvatting opgesteld door Fedris (zie laatste pagina stukkenbundel Axa Belgium) wordt bij “graad hvd” vermeld “64,00”, wat overeenstemt met het percentage dat vermeld werd in het consolidatieverslag.
- *“6. Het basisloon dat in aanmerking wordt genomen voor de berekening van de vergoedingen, zoals voorgeschreven bij het(de) artikel(en), 34 en volgende van de arbeidsongevallenwet, bedraagt 36.809,73 EUR voor de blijvende ongeschiktheid.”*
- *“9. De getroffene heeft ten laste van de verzekeraar recht op de vernieuwing en het onderhoud van de volgende prothesen en orthopedische toestellen, die hij/zij op het ogenblik van het afsluiten van deze overeenkomst nodig heeft: zie lijst hulpmiddelen.”*

De volgende lijst van hulpmiddelen werd voorzien:

- *“2 rolwagens*
- *Handbike die op 1 van beide rolstoelen past met elektrische motor*
- *2 antidecubituskussens met overtrekken*
- *Fixatiestrips*
- *Antidecubitusmatras*

- *Rolstoelhandschoenen*
- *Ligkussen (banaan)*
- *Tekentablet met pen*
- *Onderlegdoeken*
- *Camelbag*
- *Tafelschaar*
- *Reismatras*
- *Incontinentiemateriaal (sonden, handschoenen, urinezakjes, onderleggers en vochtige doekjes)*
- *Freewheel voor rolstoel (rijden op ongelijk terrein)*
- *Smart Drive*
- *Hoog-laag bed”*

Op 9 maart 2016 bekrachtigde Fedris de overeenkomst-vergoeding.

Blijkbaar had de heer O. zich de loop van 2015 ook aangemeld bij het VAPH in verband met aanpassingen aan de nieuwbouwwoning die hij liet bouwen op een door hem aangekochte bouwgrond. Een multidisciplinair team bij het VAPH stelde een adviesrapport op.

Vervolgens werd blijkbaar een verzoek tot Axa Belgium gericht om tussen te komen in de kosten van deze aanpassingen¹. Dit werd door Axa Belgium geweigerd met een brief van 20 mei 2016:

“Betreft: Arbeidsongeval van 11/09/2009 op naam van S. O.

Geachte heer St.,

Wij verwijzen naar bovenstaande feiten.

Intussen is het dossier door het Fonds voor Arbeidsongevallen bekrachtigd en zullen wij volgende hulpmiddelen kapitaliseren:

- *2 rolwagens, Handbike die op 1 van beide rolstoelen past met elektrische motor, 2 antidecubituskussens met overtrekken, Fixatiestrips, Antidecubitusmatras, Rolstoelhandschoenen, Ligkussen (banaan), Tekentablet met pen, Onderlegdoeken, Camelbag, Tafelschaar, reismatras, Incontinentiemateriaal*

---

¹ Het verzoek zelf ligt niet voor, doch in een e-mail van 1 april 2021 van het VAPH aan Axa Belgium wordt het volgende vermeld: *“Daarom heeft het provinciaal kantoor (PK) van het VAPH te Hasselt bij brief van 18/02/2016 en bij brief van 18/05/2016 gevraagd aan de heer O. om deze zorgvragen eerst voor te leggen bij uw maatschappij. Op 20/05/2016 heeft de PK dan de brief waarnaar u verwijst als bijlage ontvangen. De heer O. heeft dus wel degelijk een aanvraag ingediend bij uw maatschappij.”*

(sonden, handschoenen, urinezakjes, onderleggers en vochtige doekjes), Freewheel voor rolstoel (rijden op ongelijk terrein), Smart Drive

Als arbeidsongevallenverzekeraar moeten wij niet tussenkomen in de kosten aangaande de verbouwingen aan de woning [KB 5 juni 2007 houdende diverse bepalingen inzake arbeidsongevallen – Artikel 3].”

Daarop verleende het VAPH op 26 juni 2016 de volgende tussenkomsten aan de heer O. voor een totaalbedrag van 10.061,41 euro:

- circulatieomgeving (meerkost brede deuren): 2.942,80 euro;
- meerkosten badkamer (vlakke douche en onderrijdbare lavabo): 4.175,81 euro;
- leefruimte (meerkost keuken door diepte- en breedtereducties): 2.942,80 euro.

Op 12 maart 2018 richtte het VAPH een aangetekende brief aan Axa Belgium waarin het bedrag van 10.061,41 euro werd teruggevorderd. Op 13 september 2018 volgde een herinnering. Een tweede herinnering volgde op 27 januari 2021.

Deze derde herinnering werd door Axa Belgium beantwoord op 1 april 2021 waarbij Axa Belgium opnieuw elke tussenkomst in de verbouwingswerken weigerde. Daarbij werd onder meer verwezen naar het ontbreken van medische verslagen ter rechtvaardiging. Er volgde dezelfde dag nog een antwoord van het VAPH, waarbij onder andere werd aangegeven dat aan de heer O. gevraagd zou worden om zijn toelating te geven om het adviesrapport dat werd opgesteld over te maken.

Op 7 juni 2021 bezorgde het VAPH het adviesrapport aan Axa Belgium.

Op 12 januari 2022 schreef het VAPH nogmaals Axa Belgium aan waarin met verwijzing naar de e-mails van 1 april 2021 en 7 juni 2021 gevraagd werd om het standpunt van Axa Belgium mee te delen.

Er volgde blijkbaar geen verdere reactie. Met een dagvaarding die aan Axa Belgium betekend werd op 3 oktober 2022 maakte het VAPH daarom de zaak aanhangig bij de Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel.

II. Het bestreden vonnis

De zaak werd bij de Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel ingeschreven onder het nummer AR 22/1314/A.

Het VAPH vorderde voor de arbeidsrechtbank:

“De vordering van eiseres ontvankelijk en gegrond te horen verklaren;

Dienvolgens verweerster te horen veroordelen tot betaling van de som van 10.061,41 EUR te vermeerderen met de vergoedende interesten aan de wettelijke interestvoet vanaf de gemiddelde datum van uitbetaling, alsook de gerechtelijke interesten vanaf datum vonnis.

Voorbehoud te maken voor andere tussenkomsten van het VAPH uit het verleden of het heden.

Gedaagden zich tevens te horen veroordelen tot de kosten van het geding, inbegrepen de dagvaardingskosten en rechtsplegingsvergoeding overeenkomstig art. 1022 Ger.W., bepaald op 1540 Euro, zo nodig te actualiseren in de loop van het geding.

Het te vellen vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal, zonder borgstelling en zonder kantonnement.”

Axa Belgium verzocht de arbeidsrechtbank om het volgende:

“In hoofdorde:

Acteren dat concludante zich naar de wijsheid van de rechtbank gedraagt nopens de draagwijdte van het KB van 5 juni 2017.

In subsidiaire orde:

De aanstelling van een deskundige bevelen met de opdracht hierboven beschreven.”

Met een vonnis van 6 juli 2023 besliste de Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel het volgende:

“De rechtbank beslist op tegenspraak.

De rechtbank verklaart de vordering van het VAPH ontvankelijk en gegrond.

De rechtbank veroordeelt verwerende partij tot betaling van 10.061,41 euro meer de vergoedende interesten aan de wettelijke interestvoet vanaf de datum van uitbetaling, en de gerechtelijke interesten.

De rechtbank veroordeelt verwerende partij tot de kosten door eisende partij begroot op 157,77 euro, de 22 euro bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand en 1.540 euro rechtsplegingsvergoeding, doch door de rechtbank herleid tot 284,23 euro rechtsplegingsvergoeding.

De rechtbank verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal, zonder borgstelling en zonder kantonnement.”

III. De vorderingen in hoger beroep

Met een verzoekschrift dat bij het arbeidshof werd ontvangen op 18 september 2023 tekende Axa Belgium hoger beroep aan tegen dit vonnis.

Dit hoger beroep is ontvankelijk. Hierover bestaat overigens geen betwisting tussen de partijen.

Volgens de beroepsbesluiten die op 8 maart 2024 namens Axa Belgium werden neergelegd, vordert zij in graad van beroep:

“Het beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren en de aanstelling te bevelen met de volgende opdracht:

“in aanmerking genomen het feit dat prothesen en orthopedische toestellen kunst- en hulpmiddelen zijn die een valide persoon niet behoeft en die als gevolg van het ongeval nodig zijn om aangetaste of verzwakte lichaamsdelen te steunen of te vervangen dan wel het gebruik of de functies ervan te bevorderen, zal de deskundige, in concreto, moeten nagaan of deze prothesen werkelijk nodig zijn en niet enkel nuttig, comfortabel of ideaal. Hij zal ook moeten bepalen dat het om kunstmiddelen gaat die een valide persoon niet nodig heeft.

In functie van de kunstmiddelen die zullen worden weerhouden, zal de deskundige de toegekende graad van hulp van een derde persoon opnieuw moeten evalueren, vermits deze aanpassingen een invloed kunnen hebben op de zelfredzaamheid van het slachtoffer.

Kosten weerhouden.”

Het VAPH vraagt in de beroepsbesluiten die werden neergelegd op 4 januari 2024:

“Het beroep van appellante ontvankelijk doch ongegrond te verklaren.

Het vonnis uit eerste aanleg te bevestigen.

Dienvolgens verweerster te horen veroordelen tot betaling van de som van 10.061,41 EUR te vermeerderen met de vergoedende interesten aan de wettelijke interestvoet vanaf de gemiddelde datum van uitbetaling, alsook de gerechtelijke interesten vanaf datum vonnis.

Voorbehoud te maken voor andere tussenkomsten van het VAPH uit het verleden of het heden.

Gedaagden zich tevens te horen veroordelen tot de kosten van het geding, inbegrepen de dagvaardingskosten en rechtsplegingsvergoeding overeenkomstig art. 1022 Ger.W., bepaald op 1650 Euro, zo nodig te actualiseren in de loop van het geding.

Het te vellen vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal, zonder borgstelling en zonder kantonnement.”

IV. De procedure voor het arbeidshof

De zaak werd behandeld en gepleit op de openbare zitting van 2 september 2024. De debatten werden vervolgens gesloten en de zaak werd in beraad werd genomen voor uitspraak op 7 oktober 2024.

Het arbeidshof heeft kennis genomen van de stukken van de rechtspleging, in het bijzonder:

- het afschrift van het bestreden vonnis, uitgesproken door de Nederlandstalige arbeidsrechtbank Brussel op 6 juli 2023;
- de akte van beroep, ontvangen bij de griffie van dit arbeidshof op 18 september 2023;
- de laatste conclusie die door elk van de beide partijen werd neergelegd (8 maart 2024 voor Axa Belgium en 4 januari 2024 voor het VAPH);
- de stukken van de beide partijen.

Het arbeidshof heeft toepassing gemaakt van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

V. De beoordeling van het geschil door het arbeidshof

V.1.

Het VAPH steunt zich voor de vordering die het aanhangig maakte bij de arbeidsrechtbank en die door de arbeidsrechtbank integraal gegrond werd bevonden op art. 14 van het Decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (BS 11 juni 2004).

De voor dit geschil relevante bepalingen van dit art. 14 zijn:

“Een persoon met een handicap krijgt geen tegemoetkoming van het agentschap als hij krachtens andere wetten, decreten met uitzondering van het decreet houdende de organisatie van de zorgverzekering, ordonnanties of reglementaire bepalingen, of krachtens gemeen recht, voor dezelfde schade en op grond van dezelfde handicap al een schadeloosstelling heeft gekregen. De persoon met een handicap moet zijn aanspraak op deze schadeloosstelling doen gelden.

[...]

In afwachting van de daadwerkelijke schadeloosstelling krachtens andere wetten, decreten, ordonnanties of reglementaire bepalingen of krachtens gemeen recht, worden de tegemoetkomingen van het agentschap toegekend onder de door de Vlaamse regering vastgestelde voorwaarden.

Het agentschap treedt, ten belope van het bedrag van de aan een persoon met een handicap uitgekeerde tegemoetkoming, in diens rechten en rechtsvorderingen tegen de derden die de schadeloosstelling, bedoeld in het derde lid, verschuldigd zijn.

[...]” (onderlijning en nadruk door het arbeidshof)

Het VAPH houdt dus op basis van het vierde lid van dit art. 14 voor dat het ten belope van het bedrag van 10.061,41 euro dat het als tegemoetkoming in verschillende woningaanpassingen uitkeerde aan de heer O., slachtoffer van een arbeidsongeval op 11 september 2009, in diens rechten en rechtsvorderingen getreden is ten aanzien van de arbeidsongevallenverzekeraar Axa Belgium.

V.2.

Opdat het VAPH gebruik zou kunnen maken van dit wettelijke subrogatierecht is in de eerste plaats vereist dat de heer O. zelf beschikte over een recht op schadeloosstelling voor wat betreft deze woningaanpassingen ten aanzien van de arbeidsongevallenverzekeraar. De woningaanpassingen waarvoor het VAPH een tegemoetkoming verleende aan de heer O. zijn de volgende:

- “circulatieomgeving (meerkost brede deuren)”;
- “meerkosten badkamer (vlakke douche en onderrijdbare lavabo)”;
- “leefruimte (meerkost keuken door diepte- en breedtereducties)”.

In de beslissing van 20 mei 2016 weigerde Axa Belgium expliciet zijn tussenkomst door -met verwijzing naar art. 3 van het KB van 5 juni 2007- te stellen dat het als arbeidsongevallenverzekeraar niet moet tussenkomen in de kosten aangaande de verbouwingen aan de woning. In graad van beroep gedraagt Axa Belgium zich naar de wijsheid van het arbeidshof voor wat betreft de interpretatie die het Hof van Cassatie in het arrest van 9 oktober 2017 geeft aan het KB van 5 juni 2017 en voert Axa Belgium aan dat het KB van 5 juni 2007 slechts verwijst naar woningaanpassingen die beperkt zijn in de opgesomde lijst.

Art. 28 van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971² bepaalt:

---

² Het wordt tussen de partijen niet betwist dat voor wat betreft het arbeidsongeval waarvan de heer O. het slachtoffer werd de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 van toepassing is.

*“De getroffene heeft recht op de geneeskundige, heelkundige, farmaceutische en verplegingszorgen en, **onder de voorwaarden bepaald door de Koning, op de prothesen en orthopedische toestellen die ingevolge het ongeval nodig zijn.”***

In het KB van 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 voorzag art. 35 aanvankelijk het volgende:

*“Worden als prothese of orthopedisch toestel aangezien:
1° de eigenlijke prothese of het eigenlijke orthopedisch toestel;
2° alle functionele bijhorigheden;
3° het reservetoestel, naargelang van de aard van de letsels.”*

Daarbij is het zo dat aan “prothese of orthopedisch toestel” een zeer ruime interpretatie werd gegeven en dat ook verschillende aanpassingen aan de woning (zoals aanpassingen aan een badkamer, een garagepoort, de verbreding van deuren) als prothesen beschouwd werden (zie en vgl. bv. Arbh. Gent (afd. Brugge) 8 november 2012, *Soc. Kron.* 2013, 280).

Met een KB van 5 juni 2007 werd met ingang van 22 juni 2007 een nummer 4 toegevoegd in art. 35 KB 21 december 1971:

*“4° De volgende aanpassingen aan de woning:
- de traplift;
- de monolift.”*

Het is deze bepaling waarnaar Axa Belgium verwijst om te stellen dat het niet moet tussenkomen nu de tegemoetkomingen inzake woningaanpassingen die het VAPH aan de heer O. heeft verleend niet werden verleend voor een traplift of een monolift. Volgens hetgeen Axa Belgium stelt moet het enkel tussenkomen voor deze 2 specifieke aanpassingen aan de woning en niet voor andere aanpassingen. Volgens Axa Belgium is er sinds de invoering van het nummer 4° dus sprake van een limitatieve lijst van aanpassingswerken aan de woning waarvoor tussenkomst verleend moet worden.

Het is echter zo dat de wetgever in art. 28 Arbeidsongevallenwet aan de Koning niet de bevoegdheid heeft verleend om het recht van het slachtoffer van een arbeidsongeval op de noodzakelijke prothesen of orthopedische toestellen te beperken. De wetgever heeft hem enkel opgedragen de toekenningsvoorwaarden ervan te preciseren. Art. 35, 4° KB 21 december 1971 wordt door Axa Belgium dan ook ten onrechte beschouwd als een limitatieve lijst van aanpassingswerken aan een woning die als een prothese of orthopedisch toestel kunnen worden aanzien. Het arbeidshof treedt dus de overwegingen van het Hof van Cassatie in het arrest van 9 oktober 2017 volledig bij en sluit zich hierbij aan, net zoals de arbeidsrechtbank deed (zie en vgl. Cass. 9 oktober 2017, S.15.0133.N, <https://juportal.be>; zie en vgl. eveneens: Arbh. Brussel 12 februari 2024, AR 2021/AB/783, *onuitg.*). Er wordt door

Axa Belgium geen enkel nuttig argument aangevoerd om deze besluitvorming te ontkrachten of ernstig tegen te spreken.

Axa Belgium houdt dus ten onrechte voor dat het niet gehouden was tot enige tussenkomst omdat het andere aanpassingen aan de woning betrof dan een traplift of monolift.

V.3.

Uit art. 28 Arbeidsongevallenwet volgt dat het slachtoffer van een arbeidsongeval ten laste van de arbeidsongevallenverzekeraar recht heeft op de prothesen en orthopedische toestellen die nodig zijn ten gevolge van het arbeidsongeval. Art. 35, 2de lid KB van 21 december 1971 preciseert daarbij: *“Het slachtoffer heeft recht op prothesen of orthopedische toestellen waarvan de noodzakelijkheid erkend wordt op het ogenblik van de bekrachtiging van de overeenkomst tussen de partijen of van de beslissing bedoeld in artikel 24 van de wet **of op elk ander ogenblik.**”* (onderlijning en nadruk door het arbeidshof) Dat de prothesen of orthopedische toestellen dus niet vermeld werden in de overeenkomstvergoeding betekent dus niet dat er geen tussenkomst voor gevraagd zou kunnen worden. Wanneer nadien de noodzaak ervan erkend wordt, heeft het slachtoffer van een arbeidsongeval er recht op.

Prothesen en orthopedische toestellen hebben de betekenis van kunst- en hulpmiddelen die een valide persoon niet nodig heeft en die als gevolg van het arbeidsongeval nodig zijn om aangetaste of verzwakte lichaamsdelen te steunen of te vervangen dan wel het gebruik of de functies daarvan te bevorderen (zie en vgl. Cass. 22 juni 2009, S.08.0139.N, <https://juportal.be>; zie en vgl. eveneens het reeds aangehaalde Cass. 9 oktober 2017).

Het gebruik of de functie van aangetaste of verzwakte lichaamsdelen mag niet enkel in een louter strikt fysiologische zin begrepen worden, maar moet tevens in een sociale, zelfs in een psychologische zin begrepen worden. De toestellen en hulpmiddelen die nodig zijn ten gevolge van het ongeval moeten de herinschakeling van de getroffene in een zo normaal mogelijk leven tot doel hebben. Het gaat daarbij dus niet enkel om toestellen die strikt noodzakelijk zijn in fysiologische zin, maar ook om toestellen die nodig zijn om het sociale leven mogelijk te maken. Dit is niet beperkt tot toestellen die vastzitten aan het lichaam, maar ook op uitwendige hulpmiddelen of oplossingen die als verlengstuk van het lichaam of van de mogelijkheden van dit lichaam kunnen aanzien worden en die ertoe strekken de geleden schade aan dit lichaam te herstellen of lichamelijke gebreken te compenseren. Daarbij moet gezocht worden naar het meest doeltreffende technische middel en oplossingen die slechts een groter comfort bieden, die gewoon als nuttig gekwalificeerd worden, moeten uitgesloten worden. (zie en vgl. de beschouwingen uiteengezet door advocaat-generaal R. Mortier in haar conclusie bij het cassatiearrest van 22 juni 2009, <https://juportal.be>)

In de mate dat woningaanpassingen dus ten gevolge van het arbeidsongeval nodig zijn in de zin zoals hierboven uiteengezet en niet louter nuttig, gaat het om prothesen in de zin van art. 28 Arbeidsongevallenwet.

Het VAPH, daarin gevolgd door de arbeidsrechtbank, stelt dat dit het geval is voor de woningaanpassingen waarvoor het tussenkomst verleende. Het VAPH verwijst naar het adviesrapport dat voorafgaand aan de tussenkomst werd opgesteld door een multidisciplinair team.

In dit adviesrapport wordt het volgende vermeld:

“S. heeft een bouwgrond aangekocht en hierop is hij bezig met het bouwen van een sleutel-op-de-deur woning. In deze woning zullen alle woonruimtes op het gelijkvloers gesitueerd zijn. Deze woning zal ook voorzien worden van een zolderverdieping, maar hier dient S. geen gebruik van te maken.

De woning is een sleutel-op-de-deur woning waarbij er mits een meerkost afgeweken kon worden van de basisvoorzieningen.

De woning is voorzien van een inpandige garage, een inkomhal, een slaapkamer, een kinéruimte, een woonkamer met open keuken, een badkamer, een apart toilet in de inkomhal.

*In de **badkamer** was er oorspronkelijk volgens lastenboek voorzien in een wastafel met onderkast, een ligbad, een douchebak met glazen deur een (sic) een apart toilet.*

*Aangezien S. rolwagengebonden is en ook het noodzakelijk is dat de **toegang tot de douche enkel verkregen kan worden door gebruik te maken van een rollende douchestoel**, kan er in deze situatie geen gebruik gemaakt worden van een douchebak. Door deze douchebak zou er een drempel zijn en hier kan S. moeilijk met de rolstoel overheen rijden.*

S. heeft nood aan een volledig vlakke oplossing.

*Ook **aan de wastafel** kan hij zich niet behelpen als er onderkasten zijn. Hij kan dan niet kort genoeg bij de wastafel komen om zijn tanden te kunnen poetsen of zich te kunnen scheren. De onderkasten zouden hem hierbij dan steeds hinderen. **S. heeft nood aan een wastafel zonder onderkasten.***

*In de **keuken** was er oorspronkelijk een kookeiland voorzien. Hierdoor gaat er redelijk wat circulatieruimte verloren in deze ruimte. Doordat S. zich steeds in de rolwagen dient te verplaatsen, is het **noodzakelijk dat er voldoende circulatieruimte vrij is. Hierom laat een hoekkeuken plaatsen.***

Aangezien zijn vriendin nog gaat werken en hij thuis gaat zijn, wilt hij zelf ook nog wat doen in het huis. S. wilt dan ook graag kunnen zorgen voor het eten, maar hiervoor dient de keuken voorzien te zijn van de nodige aanpassingen. De toestellen zullen op hoogte geplaatst worden zodat deze bereikbaar zijn voor S. Tevens zal de keuken ook voorzien worden van ladekasten zodat hij ook makkelijk aan het materiaal kan dat hij het meest nodig heeft om te koken. Om vanuit zijn rolstoel te kunnen koken dient de keuken er op voorzien te zijn dat hij met de rolstoel zo kort mogelijk bij het werkvlak

*kan komen en dat hij dan ook goed in de ketels kan kijken en roeren. Ook om de groenten te wassen en materiaal af te kunnen wassen, moet hij zo kort mogelijk bij de gootsteen kunnen komen. **Zowel het vuur als de gootsteen dienen onderrijdbaar gemaakt te worden.** Deze aanpassing houdt ook een meerkost in.*

*De **deuren worden voldoende breed voorzien waardoor S. hier makkelijk met de rolstoel door kan komen.** Het gaat hier dan om de deuren naar de slaapkamer, naar de kinéruimte, naar de badkamer, naar de garage en naar de woonkamer toe.” (onderlijning en nadruk door het arbeidshof)*

Het multidisciplinair team van het VAPH besluit dus voor het concrete geval van de heer O. tot de noodzaak van bepaalde aanpassingen aan de woning, met name aanpassing in de badkamer van de douche en het voorzien van een onderrijdbare wastafel, in de keuken de aanpassing van de breedte en dieptereducties (circulatieruimte) en het voorzien van een onderrijdbare gootsteen en kookvuur en tenslotte in de leefruimte de aanpassing van de breedte van de deuren.

Axa Belgium argumenteert dat dit adviesrapport aan haar niet tegenstelbaar is en vraagt om de aanstelling van een deskundige met als eerste opdracht *“in concreto, moeten nagaan of deze prothesen werkelijk nodig zijn en niet enkel nuttig, comfortabel of ideaal. Hij zal ook moeten bepalen dat het om kunstmiddelen gaat die een valide persoon niet nodig heeft.”* Volgens Axa Belgium zal de gerechtsdeskundige op een tegensprekelijke wijze kunnen bepalen welke verbouwingen specifiek voor de heer O. noodzakelijk zijn en eventueel de kosten daarvan.

Het argument van Axa Belgium dat lijkt te insinueren dat in het kader van deze procedure de tegenspraak enkel bereikt zou kunnen worden door de aanstelling van een deskundige, gaat niet op. Axa Belgium verliest immers uit het oog dat zij sinds de dagvaarding door het VAPH voor de arbeidsrechtbank betrokken is in een tegensprekelijke gerechtelijke procedure waarbij zij uitgebreid de mogelijkheid heeft gekregen om via conclusies te antwoorden op de argumenten en de stukken van het VAPH, waaronder het adviesrapport. Aldus heeft Axa Belgium, zowel in eerste aanleg, als in graad van beroep, alle kansen gehad om tegenspraak te voeren omtrent elk stuk of elk betoog dat van aard is het oordeel van de rechter te beïnvloeden.

Dat Axa Belgium hiervan geen gebruik heeft gemaakt en geen inhoudelijke argumentatie heeft ontwikkeld met betrekking tot dit adviesrapport en de erin opgenomen beschouwingen, betekent niet én kan niet automatisch tot gevolg hebben dat het arbeidshof verplicht wordt om een deskundige aan te stellen.

Art. 962, 1ste lid Ger.W. bepaalt: *“De rechter kan, ter oplossing van een voor hem gebracht geschil of ingeval een geschil werkelijk en dadelijk dreigt te ontstaan, deskundigen gelasten vaststellingen te doen of een technisch advies te geven.”* Hieruit volgt dat de rechter soeverein oordeelt of het noodzakelijk is een deskundigenonderzoek te bevelen (zie en vgl.

Cass. 9 mei 2005, S.04.0183.N, <https://juportal.be>; Cass. 17 november 1988, AR 7848, *Arr. Cass.* 1988 (89), 321). De rechter mag weigeren om een deskundigenonderzoek te bevelen wanneer de partij die het deskundigenonderzoek vordert zijn vordering tot deskundigenonderzoek op geen enkel gegeven grondt dat de tot staving van zijn vordering aangevoerde feiten aannemelijk maakt of wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen (zie en vgl. Cass. 11 september 2020, C.19.0448.N en Cass. 15 juni 2012, C.11.0721.F, beide te raadplegen via <https://juportal.be>).

In deze stelt het arbeidshof vast dat Axa Belgium geen enkel dienstig argument aanhaalt dat er mogelijk op zou kunnen wijzen dat de beoordeling die het multidisciplinair team maakte niet correct of onvolledig zou zijn. Er ligt vanwege Axa Belgium geen concrete kritiek op het adviesrapport voor, terwijl Axa Belgium toch beschikt over raadsgeneesheren, die bovendien bekend zijn met het dossier van de heer O.. Ook ligt geen enkel argument van Axa Belgium voor dat ook maar enigszins haar insinuatie dat de aanpassingen enkel betrekking zouden hebben op het comfort van de heer O. of louter nuttig zouden zijn, kan ondersteunen. Axa Belgium beperkt zich ertoe zich te verschuilen achter het argument van de tegenspraak, terwijl zij alle gelegenheid gehad heeft om tegenspraak te voeren omtrent dit adviesrapport teneinde zo, nadat de arbeidsrechtbank niet was ingegaan op haar vraag om een deskundige aan te stellen, het arbeidshof alsnog te overtuigen van de werkelijke noodzaak van de aanstelling van een deskundige.

Ook de andere argumenten die Axa Belgium lijkt in te roepen ter ondersteuning van haar verzoek tot het aanstellen van een deskundige teneinde advies te geven over het nodig zijn van de woningaanpassingen, gaan niet op. Zo voert Axa Belgium aan dat de heer O. zich rechtstreeks tot het VAPH heeft gewend. Het lijkt er inderdaad op dat de heer O. het verzoek tot tussenkomst inzake de woningaanpassingen in eerste instantie heeft gericht aan het VAPH. Doch het blijkt ook dat het VAPH maar zijn tussenkomst verleend heeft nadat aan Axa Belgium gevraagd werd om hier tussen te komen en Axa Belgium dit geweigerd heeft. Aldus werd de procedure die voorgeschreven is in art. 14 van het decreet van 7 mei 2004 en art. 2 van het besluit van de Vlaamse regering van 12 januari 2018 houdende de toepassing van het cumulverbod en de verschilregel voor het Vlaams Agentschap voor Personen met een handicap (*BS* 9 maart 2018) gevolgd. Ook het argument van Axa Belgium dat in dit dossier “de controletaak van FEDRIS wordt omzeild” gaat niet op. Art. 58, 7° Arbeidsongevallenwet bepaalt dat Fedris tot taak heeft “zijn akkoord te verlenen, onder de door de Koning bepaalde voorwaarden, over de prothesen en orthopedische toestellen die nodig zijn”. Uit het door Axa Belgium zelf aangehaalde art. 35bis van het KB van 21 december 1971 blijkt vervolgens dat dit akkoord enkel gevraagd moet worden vooraleer dat het ontwerp van overeenkomst-vergoeding aan de getroffenene wordt toegestuurd. Dit refereert dus aan de eerste situatie bedoeld in art. 35, 2de lid KB van 21 december 1971, met name dat “(h)et slachtoffer (...) recht (heeft) op prothesen of orthopedische toestellen waarvan de noodzakelijkheid erkend wordt op het ogenblik van de bekrachtiging van de overeenkomst tussen de partijen.” Echter voorziet art. 35, 2de lid KB van 21 december 1971 dat het slachtoffer ook recht heeft op de prothesen of orthopedische toestellen waarvan de

noodzakelijkheid erkend wordt *“op elk ander ogenblik.”* In het KB van 21 december 1971 is geen procedure voorzien waarbij in dergelijk geval nog het akkoord van Fedris gevraagd moet worden.

Het arbeidshof acht zich op basis van de informatie die voorligt voldoende geïnformeerd om te kunnen beoordelen of de woningaanpassingen waarover het in deze zaak gaat ten gevolge van het arbeidsongeval nodig zijn. Er dient daartoe geen deskundige aangesteld te worden.

Uit de stukken die voorliggen, zowel die van het VAPH als die van Axa Belgium, blijkt dat de heer O. ten gevolge van het arbeidsongeval op 11 september 2009 zwaar gehandicapt is. Hij heeft door dit arbeidsongeval een dwarslaesie opgelopen en is hierdoor blijvend rolstoelgebonden. Uit niets blijkt dat de rolstoelgebondenheid van de heer O. aan iets anders te wijten is dan het arbeidsongeval.

Opdat hij in de douche gewassen zou kunnen worden, moet hij zodoende met een rollende douchestoel in de douche gereden worden. Dit betekent dat een vlakke oplossing voor wat betreft de douche, in plaats van een douchebak, noodzakelijk is. Het is evident dat een valide persoon geen nood heeft aan een vlakke douche omdat deze de hoogte van een douchebak zelf kan overwinnen. De heer O. die met een rollende douchestoel in de douche gereden moet worden, kan dit niet. Zelfs indien aangenomen zou worden dat men met een rolstoel de drempel van een douchebak kan nemen, dan nog kan het installeren van een vlakke douche niet bestempeld worden als louter comfort of gewoon nuttig, nu het veiligheidsaspect ook niet uit het oog verloren mag worden. Het betreft immers een natte en gladde omgeving waarin een zwaar gehandicapt persoon in een rolstoel gewassen moet worden. De installatie van een vlakke douche is zodoende de meest doeltreffende technische oplossing.

De heer O. kan zijn bovenarmen gebruiken om zijn tanden te poetsen of zich te scheren. Aangezien hij in een rolstoel zit ten gevolge van het arbeidsongeval, kan hij daarvoor niet kort genoeg tot bij een wastafel met onderkasten komen zoals een valide persoon dat kan. Een valide persoon staat immers recht aan de wastafel en de onderkasten hinderen hem niet. Bij een persoon in een rolstoel zorgt het feit van in een rolstoel te zitten voor extra afstand tussen het aangezicht en de wastafel. Een onderrijdbare wastafel is het meest doeltreffende technische middel om dit op te lossen. Dit is uiteraard niet noodzakelijk voor een valide persoon, maar wel noodzakelijk voor een rolstoelgebonden persoon om de lichamelijke gebreken te compenseren en deze persoon toe te laten een zo normaal mogelijk leven te leiden. Er is hier geen sprake van een loutere comfort-oplossing of louter nuttige oplossing. Indien de heer O. niet voldoende dicht bij de wasbak kan komen, kan hij de functies die hem nog resten, nl. zijn armen, niet afdoende gebruiken om zijn tanden te poetsen of zich te scheren.

Wat geldt voor de wastafel in de badkamer, geldt ook voor een onderrijdbaar werkvlak (met kookvuur) en onderrijdbare gootsteen in de keuken. Deze zijn de meest doeltreffende technische middelen om de heer O. toe te laten te koken en aldus een zo normaal mogelijk leven te laten lijden. Het gaat hier niet om oplossingen die louter gericht zijn op comfort of nuttig. Enkel wanneer de heer O. dicht genoeg bij het kookvuur, het werkblad en de gootsteen kan komen, kan gegarandeerd worden dat het koken op een veilige manier kan gebeuren.

Aangezien de heer O. door het arbeidsongeval permanent rolstoelgebonden is, moet hij zich met zijn rolstoel ook in de keuken van zijn woning kunnen bewegen. Het voorziene kookeiland diende daarom vervangen te worden door een hoekkeuken met aanpassingen in breedte- en dieptereducties tot gevolg. Ook hier is er dus geen sprake van aanpassingen die louter het comfort van de heer O. beogen, maar die zijn herinschakeling in een zo normaal mogelijk leven beogen.

Wat tenslotte de aanpassing van de breedte van een aantal deuren in zijn woning betreft, moet opnieuw herhaald worden dat de heer O. permanent rolstoelgebonden is. Bredere deuren maken het voor hem mogelijk om er zelf met zijn rolstoel door te rijden en zich in de diverse ruimtes op het gelijkvloers te begeven. Het gaat hier om een aanpassing die ertoe strekt lichamelijke gebreken te compenseren. Voor een valide persoon zouden bredere deuropeningen neerkomen op een louter comfortabele of nuttige aanpassing. Voor de heer O. is het noodzakelijk zodat hij een zo normaal mogelijk leven kan leiden

Aldus is het arbeidshof van oordeel dat de woningaanpassingen waarover het in deze zaak gaat, nl. verbreding deuren, vlakke douche en onderrijdbare lavabo en verschillende aanpassingen in de keuken (breedte en dieptereducties, onderrijdbaar werkvlak en onderrijdbare gootsteen) ten gevolge van het arbeidsongeval nodig zijn.

V.4.

Axa Belgium voert aan dat de woningaanpassingen die als nodig beschouwd zouden worden, een invloed kunnen hebben op de graad van de hulp aan derden. Volgens Axa Belgium zou ook daarover een deskundige zich in deze procedure moeten uitspreken, nl. *“(i)n functie van de kunstmiddelen die zullen worden weerhouden, zal de deskundige de toegekende graad van hulp van een derde persoon opnieuw moeten evalueren, vermits deze aanpassingen een invloed kunnen hebben op de zelfredzaamheid van het slachtoffer.”*

Als het gebruik van een prothese of een orthopedisch toestel dat ten laste genomen wordt door de verzekeringsonderneming en waarin niet voorzien werd op het ogenblik van de regeling van het arbeidsongeval, een weerslag heeft op de graad van behoefte aan de geregelde hulp van een ander persoon, kan deze graad herzien worden door een overeenkomst tussen partijen of door een in kracht van gewijsde gegane beslissing, zelfs na het verstrijken van de herzieningstermijn (art. 24, 6de lid Arbeidsongevallenwet). Indien door de toekenning van een prothese er minder hulp van derden nodig is, kan de vergoeding voor

hulp aan derden dus eventueel verminderd worden, doch enkel indien deze toekenning een invloed heeft op de graad van behoefte aan de geregelde hulp van een derde persoon. De tussenkomst van de verzekeraar in de kosten van bepaalde prothesen doet de vergoeding voor hulp van derden dus niet automatisch verminderen (zie en vgl. Comm. ARON – 2.3/57 – 2.3/58).

Of in het geval van de heer O. door de toekenning van een aantal woningaanpassingen als prothese zijn graad van behoefte aan de geregelde hulp van een ander persoon al dan niet vermindert, is evenwel niet relevant voor de beslechting van het huidig geschil tussen Axa Belgium en het VAPH. De beoordeling van de noodzakelijkheid van de hulp van derden is onderscheiden van de beoordeling of ingevolge het arbeidsongeval een prothese of orthopedisch toestel nodig is (zie en vgl. Cass. 20 april 1998, *JTT* 1998, 331). Het is enkel deze laatste beoordeling die relevant is in het kader van de huidige betwisting tussen Axa Belgium en het VAPH. In het kader van de huidige procedure bestaat er zodoende geen enkele reden voor de aanstelling van een deskundige om aan het arbeidshof advies te verlenen over de mogelijke weerslag van de als prothesen beschouwde woningaanpassingen op de graad van behoefte aan de geregelde hulp van een ander persoon.

V.5.

Nu het arbeidshof van oordeel is dat de woningaanpassingen waarover het in deze zaak gaat, nl. verbreding deuren, vlakke douche en onderrijdbare lavabo en verschillende aanpassingen in de keuken (breedte en dieptereducties, onderrijdbaar werkvlak en onderrijdbare gootsteen) ten gevolge van het arbeidsongeval nodig zijn, zijn het prothesen in de zin van art. 28 Arbeidsongevallenwet.

Axa Belgium moet als arbeidsongevallenverzekeraar deze prothesen ten laste nemen.

V.6.

Het VAPH meent uit hoofde van deze prothesen concreet een totaalbedrag van 10.061,41 euro te kunnen verhalen op Axa Belgium en het VAPH splitst dit op als volgt:

- circulatieomgeving (meerkost brede deuren): 2.942,80 euro;
- meerkosten badkamer (vlakke douche en onderrijdbare lavabo): 4.175,81 euro;
- leefruimte (meerkost keuken door diepte- en breedtereducties): 2.942,80 euro.

Volgens het VAPH betreft dit -nu het gaat over een nieuwbouw - de meerkost ten opzichte van wat een valide persoon zou moeten betalen.

Zoals Axa Belgium zeer terecht opmerkt, wordt er dienaangaande geen enkel stavingsstuk neergelegd door het VAPH. Het VAPH brengt enkel een zgn. “boekingsopdracht” bij waaruit zou moeten blijken dat dit de bedragen zijn die daadwerkelijk werden overgeschreven naar de heer O. Dat deze bedragen daadwerkelijk betaald werden aan de heer O. vormt echter geen bewijs dat deze bedragen effectief de “meerkost” betroffen zoals door het VAPH wordt voorgehouden. Op pagina 3 van het adviesrapport worden een aantal bijlagen vermeld die betrekking lijken te hebben op deze beweerde “meerkosten”, maar deze bijlagen werden

niet neergelegd als stuk. Eén van deze bijlagen lijkt de verbreding van de deuren te betreffen (zie vermelding “Meerprijs deurbreedte.pdf”). In dat verband merkt het arbeidshof alleszins al op dat zowel in het adviesrapport als in de conclusie van het VAPH wordt gesteld dat de aanpassing van de deuren een meerkost heeft van 18,80 euro per stuk, waarbij dan uitdrukkelijk vermeld wordt dat dit voor de 5 deuren samen een meerkost betekent van 94,00 euro. Nochtans meent het VAPH nu uit hoofde van “circulatieomgeving (meerkost brede deuren)” een bedrag van zo maar even 2.942,80 euro te kunnen verhalen op Axa Belgium. Het is daarbij opvallend dat de post “circulatieomgeving (meerkost brede deuren)” evenveel bedraagt als de post “leefruimte (meerkost keuken door diepte- en breedtereducties)”, nl. telkens 2.942,80 euro. Er liggen op heden geen facturen voor, noch offertes die enige verduidelijking hieromtrent kunnen bieden.

Ook het argument van het VAPH dat het zuinig en plichtsbewust omgaat met de aan haar toegekende middelen, ontslaat het VAPH er niet van om de concrete bedragen die zij meent te kunnen verhalen op Axa Belgium te staven.

Het VAPH moet dus de nodige stavingstukken bijbrengen teneinde de becijfering van de bedragen waarop het concreet aanspraak maakt ten laste van Axa Belgium te verantwoorden en aan te tonen in welke mate het gaat om “meerkosten”. Tevens moet Axa Belgium de gelegenheid krijgen om daarover standpunt in te nemen.

Het arbeidshof heropent daartoe de debatten.

VI. De beslissing van het arbeidshof

Het hoger beroep van Axa Belgium is ontvankelijk, doch reeds ongegrond voor wat betreft de vordering van Axa Belgium die ertoe strekt in deze zaak een deskundige aan te stellen met de opdracht zoals geformuleerd door Axa Belgium.

Het arbeidshof zegt voor recht dat de volgende woningaanpassingen, nl. verbreding deuren, vlakke douche en onderrijdbare lavabo en verschillende aanpassingen in de keuken (breedte en dieptereducties, onderrijdbaar werkvlak en onderrijdbare gootsteen) nodig zijn ten gevolge van het arbeidsongeval waarvan de heer O. op 11 september 2009 het slachtoffer werd zodat het prothesen zijn in de zin van art. 28 Arbeidsongevallenwet.

Alvorens verder ten gronde te oordelen, heropent het arbeidshof ambtshalve de debatten om het VAPH toe te laten de nodige stavingstukken bij te brengen teneinde de becijfering van de bedragen waarop het concreet aanspraak maakt ten laste van Axa Belgium te verantwoorden en aan te tonen in welke mate het gaat om “meerkosten”. Tevens moet Axa Belgium de mogelijkheid geboden worden om hieromtrent standpunt in te nemen.

De volgende conclusietermijnen worden daartoe vastgesteld en de partijen moeten hun conclusies neerleggen en overmaken uiterlijk op de hieronder vermelde data:

- Stukken en besluiten namens VAPH: **4 november 2024**
- Besluiten namens Axa Belgium: **2 december 2024**
- Synthesebesluiten namens VAPH: **6 januari 2025**

De zaak wordt vervolgens voor verdere behandeling vastgesteld op de zitting van de 5de kamer van het Arbeidshof Brussel op **maandag 3 maart 2025 om 14u00 voor een pleitduur van 30 minuten (zaal 0.6 - Poelaertplein 3 te 1000 Brussel)**.

De stukken moeten ten laatste 15 dagen vóór de rechtsdag bij de griffie neergelegd worden.

De beslissing over de kosten wordt aangehouden.

Dit arrest wordt gewezen en ondertekend door:

A. G., raadsheer
P. H., raadsheer in sociale zaken, zelfstandige
B. E., raadsheer in sociale zaken, werknemer-arbeider
Bijgestaan door I. D., griffier

I. D.   B. E.   P. H.   A. G.

en uitgesproken op de openbare zitting van 7 oktober 2024 van de 5de kamer waar aanwezig waren:

A. G., raadsheer,
I. D., griffier

I. D.   A. G.